

De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag
26 augustus 2005

Ons kenmerk
VO/F/05/32150

Uw brief van
11 juli 2005

Uw kenmerk
2040517890

Onderwerp

Vragen van de leden Mosterd, Jan de Vries en
Hamer

Hierbij zend ik u het antwoord op de vragen van de leden Mosterd, Jan de Vries en Hamer over de vereenvoudiging van de bekostiging in het voortgezet onderwijs.

De vragen werden mij toegezonden met uw brief van 11 juli 2005, kenmerk 2040517890.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Maria J.A. van der Hoeven

Antwoorden op de schriftelijke vragen van de leden Mosterd, Jan de Vries (beiden CDA) en Hamer (PvdA) over de vereenvoudiging van de bekostiging in het voortgezet onderwijs (kenmerk 2040517890, 11 juli 2005).

1.

Vraag:

Kunt u in aanvulling op de beantwoording van de vragen van 2 mei 2005 over de vereenvoudiging van de bekostiging van het VO ¹⁾ uitleggen waarom de gekozen criteria voor de bekostiging van scholen en scholengemeenschappen noodzakelijk zijn om een evenwichtige en goede bekostiging voor de verschillende typen (scholengemeenschappen) te bereiken?

Antwoord:

Er zijn twee typen scholengemeenschappen, smalle en brede. Smalle scholengemeenschappen zijn scholengemeenschappen zonder VBO, van brede scholengemeenschappen maakt VBO wel deel uit. Het feit dat bij de ene soort wel VBO aanwezig is en bij de andere niet is ook relevant voor de bekostiging van beide soorten.

Het grootste verschil is het aantal leerlingen dat nodig is voor een fte onderwijzend personeel. Bij een smalle scholengemeenschap is dat 20,00, bij een brede 17,14. De gunstiger verhouding bij een school met VBO maakt het mogelijk daar met kleinere groepen te werken. Dat is ook wenselijk. In het VBO worden praktijklessen gegeven, waarbij gemiddeld met kleinere groepen wordt gewerkt dan bij theorielessen. Soms is dit zelfs een wettelijke vereiste vanwege veiligheidsvoorschriften. Daarnaast gaat het in het VBO vaker om leerlingen die maatwerk behoeven. Ook dit maakt kleinere groepen wenselijk.

Het tweede verschil betreft de gemiddelde personeelslast. Deze is voor brede scholengemeenschappen lager dan voor smalle scholengemeenschappen. Achtergrond hiervan is dat het heel lang regel is geweest dat docenten in de onderbouw en de bovenbouw van het VMBO lager waren ingeschaald dan docenten in de bovenbouw van HAVO/VWO. Om die reden is ook de gemiddelde personeelslast voor een smalle VBO-school lager dan die voor een brede scholengemeenschap.

De laatste jaren zijn de verschillen overigens wel kleiner geworden. Vooral als gevolg van het toekennen van de zogenaamde Van Rijn-middelen vanaf 2000 is het mogelijk geworden hogere schalen toe te kennen aan docenten in het VMBO. Dit valt af te lezen uit onderstaande tabel:

gpl leraren in de verschillende groepen scholen

groep	augustus 1998		augustus 2005	
	bedrag in €	index	bedrag in €	index
1. zelfstandig VBO of MAVO of combinatie VBO/MAVO	42805,65	83	60586,88	88
2. zelfstandig atheneum, gymnasium of HAVO	51821,94	100	69153,35	100
3. scholengemeenschap zonder VBO	49216,03	95	65774,04	95
4. scholengemeenschap met VBO	45466,86	88	62345,85	90

De gemiddelde personeelslast (gpl) is het hoogst in groep 2, de zelfstandige athenea, gymnasia en HAVO's. De index daarvan is op 100 gesteld. Dan is te zien dat de verhouding tussen groep 2. en 3 (de

smalle scholengemeenschappen) tussen 1998 en 2005 gelijk is gebleven. De gpl van groep 4 (de brede scholengemeenschappen) is naar verhouding omhoog gegaan, die van groep 1 (zelfstandige VMBO-scholen) ook, maar nog meer dan van groep 4. Dat spoort met het toekennen van de hierboven genoemde extra middelen om VMBO-docenten hoger in te schalen: de scholen uit groep 4 bestaan deels uit VMBO, die van groep 1 zijn uitsluitend VMBO. Daarom zijn naar verhouding veel Van Rijn-middelen naar groep 1 gegaan.

2.

Vraag:

Waarom heeft een school met VBO minder leerlingen nodig voor een fte dan een school zonder VBO?

Antwoord:

Zie het antwoord op vraag 1.

3.

Vraag:

Geldt dit ook voor een school die alleen VBO aanbiedt, dus zonder een brede scholengemeenschap te zijn, ten opzichte van een school zonder VBO? Waarom is dit wel of niet het geval?

Antwoord:

Ook een school die alleen VBO aanbiedt heeft minder leerlingen voor een fte nodig dan een school zonder VBO. Ook hier zijn de praktijklessen en de behoefte aan meer maatwerk de motivatie voor dit gegeven. Dus ook voor de categoriale VBO-school geldt dat er 17,14 leerlingen nodig zijn voor 1 fte onderwijzend personeel.

4.

Vraag:

Kunt u bevestigen dat brede scholengemeenschappen een lagere gemiddelde personeelslast hebben dan athenea, lycea en gymnasia? Is de oorzaak hiervan dat een VMBO-docent minder kost dan een VWO-docent (eerste graad)? Betekent dit dan ook dat de gemiddelde personeelslast voor een smalle VBO-school lager is dan de gemiddelde personeelslast voor een brede scholengemeenschap?

Antwoord:

Zie het antwoord op vraag 1.

5.

Vraag:

Hoe verandert de totale bekostiging door een fusie van een VMBO-school met 750 leerlingen met een andere school met 750 leerlingen? Welke parameters (criteria) zorgen voor een verschil in bekostiging en is dit nodig in het kader van een goede en evenwichtige verdeling van de gelden?

Antwoord:

Voor beantwoording van deze vraag ga ik uit van een fusie van een categoriale VBO-school die zou fuseren met een andere school. Er kunnen zich dan een aantal fusiecombinaties voordoen. Daarvan is een deel theoretisch, zoals de fusie VBO-atheneum. Er zijn geen scholengemeenschappen die uitsluitend uit atheneum en VBO bestaan; in de praktijk zijn steeds ook een HAVO en MAVO daarbij (een smalle scholengemeenschap).

Daarom onderscheid ik de volgende in de werkelijkheid voorkomende mogelijkheden:

- **fusie van een categoriale VBO met een categoriale Mavo**
 Hier ontstaat een scholengemeenschap met VBO. Deze ontvangt 5,1% meer bekostiging dan de afzonderlijke scholen. Dit verschil wordt vooral veroorzaakt doordat voor de leerlingen van de voormalige Mavo nu een gunstiger verhouding tussen het aantal leerlingen en het aantal bekostigde docenten geldt
- **fusie van een categoriale VBO met een smalle scholengemeenschap (bv Atheneum/Havo/Mavo)**
 Hier ontstaat een brede scholengemeenschap. Deze ontvangt 3,4% meer bekostiging dan de afzonderlijke scholen, vooral doordat voor de leerlingen van de voormalige smalle scholengemeenschap nu de gunstiger verhouding tussen het aantal leerlingen en het aantal bekostigde docenten geldt.
- **fusie van een categoriale VBO met een brede scholengemeenschap (zoals VWO/Havo/Mavo/VBO)**
 In dit geval wordt de brede scholengemeenschap uitgebreid met een categoriale VBO. De bekostiging van deze combinatie is 0,7% lager dan de gesommeerde bekostiging van de afzonderlijke scholen. Omdat beide scholen al werden bekostigd met de gunstigere verhouding leerling/bekostigde docent is het financiële effect hiervan relatief gering.

De bekostiging van scholen met VBO is zoals hierboven staat hoger. Voor de gehele school gaat immers de gunstiger verhouding leerling/bekostigde docent ratio gelden. De reden hiervoor is, zoals aangegeven bij vraag 1, de organiseerbaarheid van de school. Zo hebben VBO-leerlingen vaak meer maatwerk nodig en dat vraagt om werken in kleinere groepen. Daarnaast wordt het onderwijs gegeven in praktijklokalen en in gewone lokalen. Ook dat stelt eisen aan de organiseerbaarheid. Als naar de hogere bekostiging wordt gekeken kan gemakkelijk de conclusie worden getrokken dat het voordelig is voor een school om een fusie aan te gaan. De nuancering die ik bij het antwoord op vraag 1 heb aangebracht, nl dat er hogere kosten zijn, wordt ondersteund door het feit dat het aantal fusies de afgelopen jaren zeer beperkt was. Hieruit kan de conclusie worden getrokken dat er weinig financiële prikkels tot fusie waren.

U vraagt of het verschil in bekostiging nodig is in het kader van een goede en evenwichtige verdeling van de gelden. Daarbij speelt een aantal overwegingen. De belangrijkste is uiteraard dat scholen die rijksbijdrage krijgen die zij nodig hebben voor het goed vervullen van hun taak. Daarnaast is het belangrijk dat de bekostiging relatief eenvoudig en transparant in elkaar zit. Dat vermindert immers de administratieve lastendruk, een doel dat eveneens wordt nagestreefd door dit kabinet. Dit betekent ook dat de bekostiging niet exact kan aansluiten op wat er binnen de scholen gebeurt. Alles afwegende ben ik van mening dat de huidige bekostiging gezien de behoefte aan eenvoud en transparantie een goede en evenwichtige verdeling van de middelen tot stand brengt.

¹⁾ Aanhangsel-Handelingen, nr. 1700, vergaderjaar 2004-2005